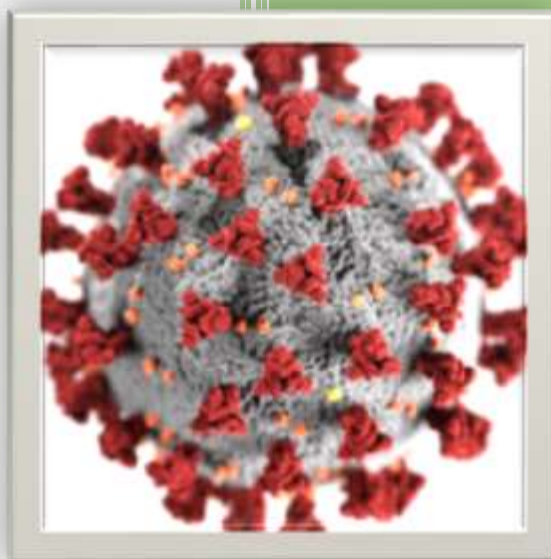

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم پزشکی
معاونت پژوهشی و فناوری

دیدهبانی علمی بیماری کووید ۱۹

شماره سی و پنجم:

استراتژی های سلامت محور در پیشگیری از خشونت

علیه زنان در دوران کووید-۱۹

دکتر فاطمه زارعی

گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی،

دانشگاه تربیت مدرس

f.zarei@modares.ac.ir

فضای مجازی آمیخته از اطلاعات علمی و شبه علمی است که ممکن است باعث سردرگمی استفاده کنندگان شود. هدف از این سلسله مباحث علمی، ارائه اطلاعات معتبر، دارای شناسنامه و تهیه شده توسط اساتید درباره کووید ۱۹ می باشد.

برای مشاهده سری کامل یادداشت ها به لینک زیر مراجعه فرمایید:

[HTTP://WWW.MODARES.AC.IR/~COVID](http://www.modares.ac.ir/~COVID)

۳۱ خرداد ۱۳۹۹

استراتژی های سلامت محور در پیشگیری از خشونت علیه زنان در دوران کووید-۱۹

دکتر فاطمه زارعی

با همکاری: سارا کاظمی (دانشجوی دکتری)

گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس

f.zarei@modares.ac.ir

مقدمه

خشونت علیه زنان و دختران (VAWG) یک مشکل عمده بهداشت عمومی و نقض حقوق زنان است که با شیوع بیماری کووید-۱۹ و ضرورت فاصله‌گذاری اجتماعی و حضور طولانی مدت در خانه، افزایش یافته است (۱). فشارهای روحی و روانی در خانه، از بین رفتن معیشت و درآمد زنان، دسترسی محدود به خدمات اساسی، عدم توانایی خروج از شرایط نامناسب، انزوای اجتماعی، محصور کردن زنان در خانه توسط شریک زندگی با سابقه‌ی خشونت از جمله‌ی این خطرات می‌باشد (۲). در این نوشتار به بررسی توصیه‌های لازم جهت معرفی عوامل خطر، عوامل تشدیدکننده و اقدامات لازم برای افراد در معرض خشونت در دوره همه‌گیری کووید-۱۹ می‌پردازیم.

خشونت علیه زنان و دختران (VAWG)

در یکسال گذشته، بیش از دویست و چهل میلیون نفر از زنان و دختران در محدوده سنی ۱۵-۴۹ سال در معرض خشونت جنسی و یا جسمی توسط شریک خود قرار گرفته‌اند. نگرانی‌های بهداشتی و مالی از جمله عوامل افزایش تنش‌ها و فشارهای ناشی از شرایط زندگی می‌گردد (۱).

گزارش‌های منتشر شده توسط سازمان بهداشت جهانی نشان می‌دهد که حدود ۳۵ درصد زنان در سراسر جهان خشونت جنسی یا جسمی را از شریک خود در طول زندگی تجربه کرده‌اند (۲). این نشانه آشکار نابرابری جنسیتی و تبعیض علیه زنان است و تأثیرهای بسیار زیادی بر قربانیان و یا بازماندگان آن‌ها دارد. با وجود این برخی از زنان در سراسر دنیا - بدون در نظر گرفتن فرهنگ، مذهب و یا شرایط اقتصادی - بیشتر از سایرین در معرض خطر هستند (۳). خشونت، ریشه در تبعیض و نابرابری دارد که توسط نگرش، اعتقادات و اعمال فردی تأیید می‌شود (۴).

وضعیت خشونت علیه زنان، مسئله‌ای اپیدمیکی است که منجر به آسیب‌های شدید و مادام‌العمر بر زنان می‌شود و به سلامت اقتصادی و اجتماعی خانواده‌ها، جوامع و کشورها آسیب می‌رساند؛ لذا ضروریست که سیستم‌های بهداشتی و حمایتی در سطح جهان به گونه‌ای طراحی شوند که زنان بتوانند در صورت لزوم بدون مواجهه با مشکلات مالی به خدمات درمانی مورد نیاز خود دسترسی پیدا کنند (۵).

عوامل خطرزای خشونت علیه زنان

- **عوامل فردی:** تجربه کودکی از خشونت و یا قرارگرفتن در معرض خشونت در خانواده، اختلالات روانی، نگرش‌های توجیه و تأیید کننده خشونت، از جمله عوامل فردی افزایش دهنده خطر خشونت علیه زنان و دختران می‌باشد.
- **عوامل بین فردی:** این عوامل شامل نابرابری زیاد در روابط، وابستگی به شریک زندگی، استفاده مردان از مواد مخدر و الکل می‌باشند.
- **عوامل اجتماعی:** این عوامل شامل قوانین تبعیض‌آمیز در مورد مالکیت املاک، ازدواج، طلاق، حضانت کودک، سطح پایین اشتغال و تحصیلات زنان، عدم اجرای قوانینی که به بررسی علل خشونت علیه زنان می‌پردازد، تبعیض جنسیتی در مراکز (به عنوان مثال پلیس، بهداشت و غیره) می‌باشد (۲).

چگونه بیماری کووید-۱۹ خطرات خشونت برای زنان را تشدید می‌نماید

- دوران پاندمی بیماری کووید-۱۹ نه تنها خشونت در خانه بلکه انواع دیگر خشونت علیه زنان و دختران را تشدید می‌کند و خطر سوء استفاده جسمی و جنسی را محتمل‌تر می‌نماید (۶). همچنین بر تلاش‌های لازم جهت جمع‌آوری اطلاعات به خصوص در مواردی که نیاز به تماس و مصاحبه حضوری و چهره به چهره افراد دارند، تاثیر گزار بوده است (۷).
- استرس و اختلال در شبکه‌های اجتماعی - حفاظتی و کاهش دسترسی به خدمات پشتیبانی روانی - اجتماعی، می‌تواند خطر خشونت بر زنان را تشدید کند.
- از آنجایی که اقدامات فاصله‌گذاری اجتماعی اعمال می‌شود و مردم زمان زیادی را در خانه سپری می‌کنند، احتمالاً خطر خشونت شریک زندگی افزایش می‌یابد. زیرا اعضای خانواده وقت بیشتری را در تماس با یکدیگر می‌گذرانند و از سوی دیگر، خانواده‌ها با استرس اضافی و ضررهای اقتصادی یا شغلی نیز مواجه گردیده‌اند.
- کاهش ارتباط با خانواده و دوستانی که در مواقع ضروری می‌توانند زنان را در برابر خشونت محافظت نمایند از جمله عوامل دیگری است که در دوران پاندمی کووید-۱۹ می‌تواند خشونت علیه زنان را افزایش دهد.
- افزایش مسئولیت‌های زنان در دوران پاندمی کووید-۱۹ استرس بیشتری را بر آن‌ها وارد می‌نماید. برای مثال می‌توان به تعطیلی مدارس فرزندان اشاره نمود که بار مسوولیت زنان را افزایش داده است.
- اختلال در امرار معاش و توانایی درآمدزایی برای زنان (که بسیاری از آنها استخدام غیررسمی هستند) باعث کاهش دسترسی به نیازها و خدمات اساسی و افزایش استرس بر خانواده‌ها می‌شود. هرچه منابع کمیاب‌تر می‌شوند، زنان را بیشتر در معرض خطر سوء استفاده اقتصادی قرار می‌دهد.

- دسترسی به خدمات حیاتی، سلامت جنسی و باروری برای زنان در معرض خشونت، به احتمال زیاد محدودتر خواهد شد.
- خدمات دیگر از جمله خط تلفن، مراکز بحران، پناهگاه‌ها، کمک‌های حقوقی و خدمات حفاظتی نیز کاهش می‌یابند
- با وجود این که فن‌آوری‌هایی مانند تلفن‌های همراه یا سیستم‌های مبتنی بر وب، می‌تواند جمع‌آوری اطلاعات از راه دور و مستندات خشونت علیه زنان و دختران در طول همه‌گیری کووید-۱۹ را تسهیل نماید، اما استفاده از این فناوری‌ها در زمان اقامت در خانه ممکن است خطر خشونت علیه زنان و فرزندان آن‌ها را افزایش دهد، چراکه ضمانت محرمانه بودن آن‌ها تقریباً غیرممکن است. لذا عقیده بر این است که ارتباطات الکترونیکی می‌تواند اثرات جبران‌ناپذیری بر جای گذارد (۱۰-۸).

تأثیر افزایش یافته عامل اقتصادی بر خشونت علیه زنان و دختران در دوره همه‌گیری کووید-۱۹

تعطیلی گسترده مراکز تجاری و صنایع به دلیل شیوع گسترده بیماری کووید-۱۹، منجر به رکود اقتصادی و ایجاد حس عدم احساس امنیت مالی، اجتماعی، اقتصادی و درمانی در گروه زنان با اشتغال ناامن، کم درآمد، پاره وقت و غیررسمی می‌شود. تجربه شیوع ابولا و زیکا نشان می‌دهد که همه‌گیری‌ها، نابرابری‌های موجود میان زنان و مردان را تشدید می‌کند (۱۱).

اقدامات جهت جلوگیری از خشونت علیه زنان و دختران در شرایط کنونی

- مواردی که می‌تواند به کاهش تأثیرات خشونت بر زنان، کودکان و دختران در شرایط کنونی شیوع بیماری کووید-۱۹ کمک کند در زیر به اختصار ارائه می‌گردد:
- دولت‌ها و سیاست‌گذاران باید خدمات اساسی را برای رسیدگی به خشونت علیه زنان و دختران در برنامه‌های آمادگی و پاسخگویی کووید-۱۹، در اختیار همگان قرار داده و راه‌های دستیابی به آن‌ها را در چارچوب اقدامات فاصله‌گذاری اجتماعی معرفی نمایند.
 - مراکز بهداشتی باید اطلاعات مربوط به خدمات موجود در محل (به عنوان مثال خط تلفن، پناهگاه‌ها، مراکز تجاوز به عنف، مشاوره و همچنین ساعات کاری آن‌ها، اطلاعات تماس، امکان ارائه خدمات از راه دور) را در اختیار افراد آسیب‌دیده و بازماندگان قرار دهد و پیوندهای ارجاعی را برقرار نمایند.
 - ارائه دهندگان خدمات بهداشتی باید از خطرات و پیامدهای سلامتی خشونت علیه زنان و دختران آگاه باشند و به زنانی که تمایل به دریافت پشتیبانی از خط اول و معالجه پزشکی دارند، کمک نمایند. پشتیبانی از خط اول شامل گوش دادن همدلانه و بدون قضاوت، سؤال در مورد نیازها و نگرانی‌ها، درک تجربیات و احساسات مخاطب است.

- سازمان‌های بشردوستانه باید در برنامه‌های مربوط به بیماری کووید-۱۹ خدمات مربوط به زنان در معرض خشونت و فرزندان‌شان را ثبت و اطلاعات مربوط به موارد گزارش شده را جمع‌آوری نمایند.
- افراد جامعه باید از افزایش خطر خشونت علیه زنان در طول دوره بیماری کووید-۱۹ و نیاز به تماس و حمایت از زنان در معرض خشونت آگاه باشند و اطلاعاتی در مورد محل کمک به بازماندگان در دست داشته باشند.
- برای زنانی که خشونت را تجربه می‌کنند، دستیابی به حمایت از سوی خانواده و دوستان، جستجوی پشتیبانی از یک خط تلفن یا جستجوی خدمات محلی برای بازماندگان، می‌تواند مفید باشد. در این مورد می‌توان به حضور یک همسایه، دوست، اقوام یا سرپناه اشاره نمود که در زمانی که فرد نیاز دارد منزل را ترک نماید، به آن‌جا مراجعه کنند (۱۲، ۱۳).

- پیام برای عموم مردم:** آگاه باشید که انزوای اجتماعی می‌تواند بر سلامت روانشناختی شما و خانواده شما تأثیرات منفی داشته باشد؛ بنابراین سعی نمایید تا حد امکان عوامل و منابع استرس‌زا را به روش‌های زیر کاهش دهید:
- اطلاعات را از منابع معتبر دریافت نمایید و تنها یک یا دو بار در روز، وقت خود را صرف شنیدن اخبار نمایید.
 - به دنبال پشتیبانی خانواده و دوستان از طریق تلفن، ایمیل، پیامک تلفنی و غیره باشید.
 - سعی کنید تا حد امکان برنامه زندگی روزانه خود را حفظ کنید و وقت کافی جهت فعالیت بدنی و خواب اختصاص دهید.
 - استفاده از تمرینات آرامش‌بخش (مانند تنفس آهسته، مراقبه، تمرینات هوازی و یوگا) برای تسکین افکار و احساسات استرس‌زا بسیار مفید است.
 - جهت مدیریت شرایط سخت، به انجام کارهای هنری، فعالیت‌های منزل و ... بپردازید (۱۴، ۱۵).

منابع

- 1- **World Health Organization.** Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. ۲۰۱۳ Available at: <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/9789241564625/en/>
- 2- **World Health Organization.** Violence against women. 29 November 2017. Available at: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>
- 3- United Nations, COVID-19 Response, Available at: <https://www.un.org/en/coronavirus/un-supporting-%E2%80%98trapped%E2%80%99-domestic-violence-victims-during-covid-19-pandemic-https://undocs.org/E/CN.6/2020/3>
- 4- Report of the Secretary General. Special edition: Progress towards the Sustainable Development Goals. 8 May 2019. Available at: <https://undocs.org/en/E/2019/68>

- 5- **World Health Organization**. Addressing violence against women: Key achievements and priorities .2018. Available at: <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/addressing-vaw-achievements-priorities/en/>
- 6- World Health Organization. Putting Women First: Ethical and Safety Recommendations for Research on Domestic Violence against Women. 2001 Available at :https://www.who.int/gender-equity-rights/knowledge/who_fch_gwh_01.1/en/
- 7- Women are using code words at pharmacies to escape domestic violence during lockdown, accessed 4-April, 2020. Available at: <https://edition.cnn.com/2020/04/02/europe/domestic-violence-coronavirus-lockdown-intl/index.html>
- 8- National Network to End Domestic Violence. Safety Net Project. Using technology to communicate with survivors during a public health crisis. 2020.
- 9- World Health Organization. RESPECT women: Preventing violence against women. Geneva: 2019. Available at: www.unodc.org/WHO-RHR-18.19-eng.pdf
- 10- National Domestic Violence Hotline. Staying Safe during COVID-19. March 13, 2020, Available at: <https://www.thehotline.org/2020/03/13/staying-safe-during-covid-19/>
- 11- United Nations. COVID-19 and Ending Violence Against Women and Girls. Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women. 2020. Available at: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/04/issue-brief-covid-19-and-ending-violence-against-women-and-girls>
- 12- Omen's Aid UK, "The Impact of COVID-19 on Women and Children Experiencing Domestic Abuse, and the Life-Saving Services that Support Them. March 17, 2020. Available at: <https://www.womensaid.org.uk/the-impact-of-covid-19-on-women-and-children-experiencing-domesticabuse-and-the-life-saving-services-that-support-them/>
- 13- World Health Organization. Caring for women subjected to violence: A WHO curriculum for training health (care providers).2019. Available at: <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/caring-for-women-subject-to-violence>
- 14- World Health Organization. Strengthening health systems to respond to women subjected to intimate partner violence or sexual violence: A manual for health managers.2017. Available at: <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/vaw-health-systems-manual>